

1. OINARRIZKO AZALPENAK

Sarritan, euskaraz idazten dugunean, agiri laburrak zalantza iturri izaten dira. Nola idatzi behar dugu data gutun batean? Eta, txeki bat betetzerakoan, nola adierazi letraz diru kopurua?

Atal honetan, elkartearen funtzionamenduan kezka sor dezaketen batzuk jaso ditugu. Bertan, asteko egunak, hilabeteak, data, zenbakiak eta ehunekoak idatziz ematerakoan kontuan izan behar diren hainbat idaztarauren azalpena topatuko duzu.

a. ASTEKO EGUNAK ETA HILABETEA

Zenbaitetan, gure elkarteak sortzen dituen jakinarazpen, ohar eta antzekoetan, gertakari edota ospakizunen berri emateko, zein egunetan izan edo izango den aipatu behar izaten dugu.

Horrelakoetan, asteko eguna ere eman behar izaten da. Eta honi, hainbat aldaketa egin behar izaten zaizkio NOIZ hori adierazteko.

Lehenik eta behin, eguna adierazten duen hitzari **-a** (adibidean parentesi artean idatzita dagoena) kenduko diogu, eta geldi-tzen den hitz bukaera kontuan izanda, ondoko araua beteko dugu:

- Bokalez amaitzen denean **-an** erantsi: asteartean, igandean
- Kontsonantez amaitzen denean, berriz, **-ean** gehitu: astelehenean, asteazkenean, ostegunean...

GAZTELANIAZ

Lunes
Martes
Miércoles
Jueves
Viernes
Sábado
Domingo

EUSKARAZ

Astelehen(a)
Astearte(a)
Asteazken(a)
Ostegun(a)
Ostiral(a)
Larunbat(a)
Igande(a)

Arau bera jarraituko dugu hilabetea idatzi behar dugunean, **-an** hilabetea bokalez amaitzen denean: abuztu**an**, abendu**an**; eta **-ean** kontsonantez amaitzen denean: urtarrile**an**, ekaine**an**...

GAZTELANIAZ

Enero
Febrero
Marzo
Abril
Mayo
Junio
Julio
Agosto
Setiembre
Octubre
Noviembre
Diciembre

EUSKARAZ

Urtarril(a)
Otsail(a)
Martxo(a)
Apiril(a)
Maiatz(a)
Ekain(a)
Uztail(a)
Abuztu(a)
Irail(a)
Urri(a)
Azaro(a)
Abendu(a)

Azaldutako idaztarau hauek baliagarriak izango zaizkizu, esate baterako, urteko kirol egutegia osatzeko. Eredu honetan, datak euskaraz adierazita daude; ikusi nola:

Kirol egutegia

ESKOLARTEKO ESKUBALOI TXAPELKETA 2003-2004

1. JARDUNALDIA (2003ko urriaren 4a) 2. JARDUNALDIA (2003ko urriaren 5a)

LIZARDI I - LIZARDI II
LA SALLE - SALLEKO A
ANTONIANO A - ANTONIANO B
TUTA - OSALBIRE

LIZARDI II - TUTA
SALLEKO A - LIZARDI I
ANTONIANO B - LA SALLE
OSALBIRE - ANTONIANO A

3. JARDUNALDIA (2003ko azaroaren 16a)

SALLEKO A - TUTA
ANTONIANO B - LIZARDI II
OSALBIRE - LIZARDI I
ANTONIANO A - LA SALLE

4. JARDUNALDIA (2003ko azaroaren 26a)

SALLEKO A - ANTONIANO B
LIZARDI II - OSALBIRE
LIZARDI I - ANTONIANO A
TUTA - LA SALLE

5. JARDUNALDIA (2003ko azaroaren 30a)

TUTA - ANTONIANO B
OSALBIRE - SALLEKO A
ANTONIANO A - LIZARDI II
LA SALLE - LIZARDI I

FINAL ERDIAK:

Abenduaren 15ean jokatuko dira.

FINALAK:

Abenduaren 22an jokatuko dira.

b. DATA

Data adierazteko bi era nagusi daude, zifra edo letra bidez. Bakoitzak bere berezitasunak ditu eta arreta eskaini behar zaie.

A. ZIFRA BIDEZ:

Data era honetan idazten dugunean, oso kontuan izan behar dugu elementuen hurrenkera. Ohikoa izaten da gaztelaniaren ordena erabiltzen duten ereduak ikustea. Euskarak, ordea, beste logika bati erantzuten dio. Horregatik, jakin behar dugu data zifraz eman nahi dugunean, ahoz erabiltzen dugun hurrenkera bera erabili behar dela. Hau da, hasieran urtea, ondoren hilabetea, eta azkenik, eguna.

GAZTELANIAZ

22 – 08 – 2003

EUSKARAZ

2003 – 08 – 22

B. LETRA BIDEZ:

Bestalde, letraz adierazteko, dataren osagaien ordenaz gain, horien idazkerari buruzko hainbat ezaugarri jakitea komeni da. Esaterako,

Urtea kontsonantez ala bokalez amaitzen den izan behar da kontuan:

- ✓ **Bokalez** amaitzen denean **-ko** jarri behar da urtearen ondoren: 2000ko, 2003ko, 2004ko....

- ✓ **Kontsonantez** amaitzen denean, berriz, **-eko** gehitu behar da, honela, 2001eko, 2005eko...

 Hilabeteari -aren bukaera erantsiko diogu

GAZTELANIAZ

2 de agosto de 2003

4 de octubre de 2005

EUSKARAZ

2003ko abuztuaren 2a

2005eko urriaren 4a

 Horretaz gain **toki izena** jartzeko bi aukera dituzu:

- a) Herriaren edo hiriaren izen soila jartzea. Ondorioz, dataren bukaeran aipatzen den **eguna** ere markarik gabe joango da.
- b) Bai tokiari bai egunari, **non** adierazteko bukaera erantsita. Kontuan izango dugu, beraz, hitza bokalez amaitzen denean **-n** erantsiko diogula eta, kontsonantez amaitzen denean, **-en**.

GAZTELANIAZ

Zarautz, 26 de junio de 2003

Zumaia, 26 de junio de 2003

EUSKARAZ

a) Zarautz, 2003ko ekainaren 26a

b) Zarautzen, 2003ko ekainaren 26an

a) Zumaia, 2003ko ekainaren 26a

b) Zumaian, 2003ko ekainaren 26an

C. ZENBAKIAK

A. ZENBAKI KARDINALAK:

Ohikoena zenbakiak zifra bidez idaztea bada ere, zenbaitetan kopuruak letraz ere adierazi behar izaten dira. Hau da txkeen kasua, adibidez. Zerrenda honetan adierazi dugu zenbakiak idazteko era zuzena. Hona hemen:

0	Zero	17	Hamazazpi
1	Bat	18	Hemezortzi
2	Bi	19	Hemeretzi
3	Hiru	20	Hogei
4	Lau	21	Hogeita bat
5	Bost	22	Hogeita bi
6	Sei	23	Hogeita hiru
7	Zazpi		
8	Zortzi	30	Hogeita hamar
9	Bederatzi	31	Hogeita hamaika
10	Hamar		
11	Hamaika	38	Hogeita hemezortzi
12	Hamabi	39	Hogeita hemeretzi
13	Hamahiru	40	Berrogei
14	Hamalau	50	Berrogeita hamar
15	Hamabost	60	Hirurogei
16	Hamasei	70	Hirurogeita hamar

80	Laurogei	800	Zortziehun
90	Laurogeita hamar	900	Bederatziehun
100	Ehun	1.000	Mila
200	Berrehun	2.000	Bi mila
300	Hirurehun	3.000	Hiru mila
400	Laurehun	4.000	Lau mila
500	Bostehun	10.000	Hamar mila
600	Seiehun	100.000	Ehun mila
700	Zazpiehun	1.000.000	Milioi

Kopuru konplexuagoak osatzeko badira kontuan hartzeko hainbat arau:

✓ **Ehun** hitzaren ondoren **eta** idatzi behar da

100 – 1.000	225: berrehun eta hogeita bost
	562: bostehun eta hirurogeita bi
	908: bederatziehun eta zortzi

✓ **Mila** hitzaren ondoren, aldiz, ez dugu ezer jarriko, ondoren ehunekoa badu:

1.000....	47.123: berrogeita zazpi mila ehun eta hogeita hiru
	91.456: laurogeita hamaika mila laurehun eta berrogeita hamasei

Bai, ordea, ehunekorik ez badu:

1.000....	47.023: berrogeita zazpi mila eta hogeita hiru

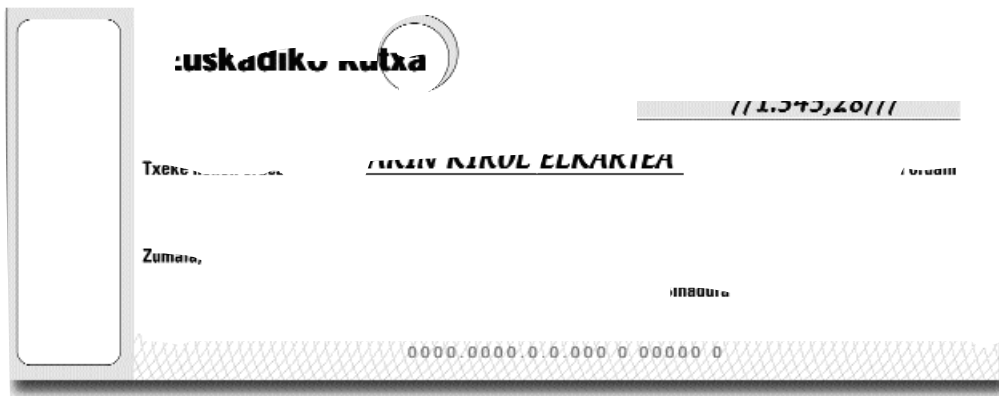
✓ **Milioia** hitzaren ondoren, koma jartzen da eta, jarraian, milakoak idazten dira.

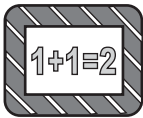
1.000.000..... 2.545.000: bi milioi, bostehun eta berrogeita bost mila
 3.260.836: hiru milioi, berrehun eta hirurogei mila zortziehun eta hogeita hamasei

Bestalde, kopuruak diruari dagozkionean, **euro** hitza idazten da. Zenbakiz **euro** bakarrik adierazten bada ere, letraz adieraztean euro zein zentimo hitzak erabili behar izaten dira.

125,50 € ehun eta hogeita bost **euro** eta berrogeita hamar **zentimo**

Ikusi adibidean txeke bat nola bete dezakezun

B. EHUNEKOAK

Ehunekoak adierazteko, kontuan izan behar dugu osagaien hurrenkera ez dela gaztelaniaz erabiltzen dena. Euskaraz, ehunekoa adierazten duen ikurra zenbakiaren aurretik idatzi behar da, tartean hutsune bat utzita.:

% 50

Beraz, honelako iragarkiak edo testuak idazteko kontuan izan azaldutakoa:

**BAZKIDEEK % 30eko
BEHERAPENA IZANGO DUTE
ELKARTEKO PRODUKTU GUZTIETAN**

C. ZENBAKI ORDINALAK

Elementu jakin baten ordena zenbakiz adierazteko erabiltzen ditugu ordinalak: lasterketa batean helmugaratze hurrenkeran, futbol taldeek txapelketan duten lekua...

Ordinalak letraz idazteko zenbakiari **-GARREN** erantsiko diogu bukaeran: bosgarren, laugarren... Baina zenbakia zifraz idazten dugunean, garren izaten dugun lekuan puntu bat (.) idatziko dugu.

1. Lehen, lehenengo
2. Bigarren
3. Hirugarren
4. Laugarren
5. Bosgarren
6. Seigarren
7. Zazpigarren
11. Hamaikagarren
20. Hogeigarren
30. Hogeita hamargarren
100. Ehungarren

d. LABURDURAK, SIGLAK ETA IKURRAK

a. *Laburdurak*

Hitz osoaren ordez, hitz horren laburdura idaztea komeni da askotan (inprimakietan, helbideetan...). Laburduraren bukaeraren puntua idazten da. Hona hemen hainbat hitzen laburdurak:

Dcha.	Derecha	esk.	Eskuin
Izq.	Izquierda	ezk.	Ezker
Nº	Número	zk.	Zenbaki
S/ n	Sin número	z.g.	Zenbakirik gabe
Tlf.	Teléfono	tel.	Telefono
C/C	Cuenta Corriente	k.k.	Kontu Korronte
Pag.	Página	or.	Orrialde
Ej.	Ejemplo	adib.	Adibidez
Sra.	Señora	and.	And(e)re
Sr.	Señor	jn.	Jaun
Dpto.	Departamento	dptu.	Departamentu
Etc.	Etcétera	etb.	Eta abar
Fdo.	Firmado	lzpta.	Izenpetu(t)a
CP	Código Postal	PK	Posta Kode
Apdo.	Apartado	P.-Ku.	Posta kutxa
Dto.	Descuento	dtu.	Deskontu

b. Siglak

Zenbait izenen hasierako letrek osatzen duten izen berria da sigla. Letra larriz eta jarraian idatzi behar dira siglak, tartean punturik jarri gabe. Hemen dituzu hainbat adibide:

CAV	EAE
Comunidad Autónoma Vasca	Euskal Autonomia Erkidegoa
CIF	IFK
Código de Identificación Fiscal	Identifikazio Fiskaleko Kodea
DNI	NA
Documento Nacional de Identidad	Nortasun Agiria
IAE	EIZ
Impuesto Sobre Actividades Económicas	Ekonomi Jardueren gaineko Zerga
IRPF	PFEZ
Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas	Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zerga
IVA	BEZ
Impueto sobre el Valor Añadido	Balio Erantsiaren gaineko Zerga
IVEF	SHEE
Instituto Vasco de Educación Física	Soin Hezkuntzako Euskal Erakundea
NIF	IFZ
Número de Identificación Fiscal	Identifikazio Fiskaleko Zenbakia
PVP	JP
Precio Venta al Público	Jendearentzako Prezioa
SA	SA
Sociedad Anónima	Sozietate Anonimoa
SCOOP	SKOOP
Sociedad Cooperativa	Sozietate Kooperatiboa
SL	SM
Sociedad Limitada	Sozietate Mugatua
SS	GS
Seguridad Social	Gizarte Segurantzza

c. Ikurrak

Normalean, nazioarteko erakundeetan erabakitzen da ikurren idazkera. Batez ere neurtzeko unitateak, txanponak... adierazteko erabiltzen dira eta punturik gabe idazten dira.

€	Euro
g	Gramo
m	Metro
min	Minutu
s	segundo
cm	zentimetro
l	Litro
h	Ordu
km/h	Kilometro orduko
kg	kilogramo